

Albánie ve dvacátém století

Pearson Owen. *Albania in the Twentieth Century: A History*.

1. díl: *Albania and King Zog: independence, republic and monarchy 1908–1939*. London: Centre for Albanian Studies, IB Tauris Publishers, 2004. 585 s.
2. díl: *Albania in occupation and war: from fascism to communism 1940–1945*. London: Centre for Albanian Studies, IB Tauris Publishers, 2005. 570 s.
3. díl: *Albania as dictatorship and democracy: from isolation to the Kosovo War, 1946–1998*. London: Centre for Albanian Studies, IB Tauris Publishers, 2006. 749 s.

Obsáhlá třídílná kronika moderních albánských dějin představuje v moderní historiografii nejen východní Evropy ojedinělý počín. Na devatenácti stech stranách autor popisuje den po dni sled politických, diplomatických, hospodářských, kulturních i jiných událostí, které se mezi léty 1908 a 1998 odehrály na území v dané době chápaném jako Albánie.

Owen Pearson (*1919), britský klasický filolog a učitel řečtiny, se problematikou moderních albánských dějin zabývá od roku 1936. Od té doby nashromáždil drtivou většinu v Británii dostupných publikací o Albánii (celkem přes pět set) a stovky novinových článků v anglickém, francouzském, ale i albánském jazyce, a na této enormní heuristické základně vystavěl své životní dílo. Vedle širokého spektra pramenů Pearson disponuje též informacemi z první ruky, neboť během druhé světové války byl v úzkém kontaktu s mnoha členy londýnského exilového dvora krále Zoga, zejména s královým tajemníkem Qazimem Kastratim. Jako člen Přátel Albánie, neformálního uskupení britských občanů lobbujících u britských státních orgánů ve prospěch Zogovy oficiálně neuznané exilové vlády, se navíc sám podílel, byť v omezeném rozsahu, na Zogově diplomacii. Tyto zkušenosti však ve své práci příliš nereflektuje, neboť jim patrně ve srovnání s jinými událostmi dané doby nepřikládal velký význam.

První díl triptychu pokrývá období od mladoturecké revoluce (1908) po začátek italské okupace (1939). Popisuje tak události vedoucí k albánské nezávislosti (1912), krátké působení mocnostmi dosazeného monarchy Viléma

z Wiedu, ale i jeho svržení a vyhlášení republiky. V tomto svazku nalezneme též informace o politické kariéře Ahmeda Zoga od pozice jednoho z mnoha lokálních vůdců (*bajraktarů*) po převzetí prezidentského úřadu a následnou korunovaci. Ve stále frekventovanějších zprávách o různých italsko-albánských jednáních a projektech můžeme zhruba od poloviny dvacátých let sledovat rostoucí vliv Itálie na vnitropolitický vývoj v zemi, který vyvrcholil italskou okupací Albánie během druhé světové války, pojednané ve druhém svazku. Léta 1908–12 jsou popsána velmi stručně, doba po vyhlášení nezávislosti je zase probrána relativně podrobně.

Druhý svazek Pearsonovy kroniky velmi detailně popisuje průběh druhé světové války na albánském území. Zaobírá se jednotlivými bojovými operacemi, diplomatickými jednáními, které se týkaly Albánie, i různými kroky všech tří albánských vlád (italské a později německé okupační správy, neuznané exilové vlády krále Zoga a Hoxhovy partyzánské vlády, kontrolující nemalou část albánského území). Tento svazek je výrazně podrobnější než ostatní dva, snad proto, že v britském tisku (který je Pearsonovým hlavním zdrojem informací) byla albánská témata probírána častěji než jindy. Lze říci, že se zde nachází nějaký záznam pro téměř každý den popisovaného období.

Závěrečný díl se zabývá lety 1946 až 1998. Popisuje všech pět fází albánského komunismu (doby jugoslávské, sovětské a čínské hegemonie, období izolace na sklonku Hoxhovy vlády a postupné „tání“ za vlády jeho nástupce Ramize Aliji), pád komunistického režimu a vývoj v období transformace během pravicových vlád z let 1992–97, krizi z roku 1997 a nástup socialistů k moci. Období čtyřicátých až padesátých let je popsáno relativně podrobně (na úrovni větší části prvního dílu), doba od roztržky se SSSR (1961) je pojednána spíše zběžně.

Knihu nelze číst jako syntetický výklad moderních albánských dějin; poslouží spíše jako referenční příručka pro vyhledání informací ke konkrétnímu období či události. A lze říci, že navzdory někdy kolísavé míře podrobnosti popisu je tato práce pro badatele v oblasti moderních albánských dějin velmi cennou pomůckou.

Kamil Pikal

Aniščenko, O. A. *Slovar' russkogo škol'nogo žargona XIX veka*. Moskva: ELPIS, 2007. 363 s.

Jak vypovídá již název, slovník obsahuje výrazy používané v 19. století mezi žáky a studenty ruských škol, gymnázií a dalších vzdělávacích institucí. Autorka, docentka katedry ruského jazyka a literatury Kokšetauské státní univerzity v Kazachstánu, začala, jak sama uvádí, pracovat na slovníku již v 80. letech 20. století